

Provkonstruktion

Provkonstruktion

Årskurs: Gymnasiet

Ämne: Rätten och samhället

Tema: Etik, moral och lagstiftning

Syfte

Syftet med provet är att bedöma elevernas förståelse för sambandet mellan etik, moral och lagstiftning samt deras förmåga att tillämpa etiska teorier i rättsliga sammanhang.

Koppling till styrdokument

Centralt innehåll

Kursen ska ge en förståelse för sambandet mellan etik, moral och rätt, samt hur dessa faktorer påverkar lagstiftning. Lektionen fokuserar på aktuella etiska dilemman och hur lagar reflekterar samhällets värderingar.

Kunskapskrav

Eleven kan redogöra för grundläggande etiska teorier och deras tillämpning i rättsliga sammanhang. Eleven kan också diskutera hur lagstiftning kan påverkas av efternäranden av moral och etik i samhället.

Prov

Faktafrågor

1. Vad innebär etik?
 - A) Enkelt avtal
 - B) Systematisk undersökning av moraliska värderingar
 - **C) En sammanställning av lagar**

- D) En personlig åsikt
- 2. Vilken etisk teori fokuserar på konsekvenserna av handlingar?
 - A) Pliktetik
 - **B) Utilitarism**
 - C) Dygdetik
 - D) Relativism
- 3. Vilket av nedanstående dilemman är ett aktuellt etiskt dilemma inom juridiken?
 - A) Hyreskontrakt
 - **B) Abort**
 - C) Fastighetsköp
 - D) Olovligt intrång
- 4. Vad betyder pliktetik?
 - A) Handlingar måste alltid leda till nytta
 - **B) Handlingar baseras på fastställda regler**
 - C) Fokus ligger på individens karaktär
 - D) Inga fasta riktlinjer finns
- 5. Vilken teori är mest teoretisk av de följande?
 - A) Utilitarism
 - **B) Dygdetik**
 - C) Naturrätt
 - D) Pliktetik
- 6. Hur påverkar lagstiftningen samhällets värderingar?
 - A) Lagar sätts oavsett värderingar
 - **B) Lagar reflekterar förändrade värderingar**
 - C) Värderingar saknar betydelse
 - D) Lagar bestäms av enskilda individer
- 7. Vilken process beskriver hur lagar kan ifrågasättas på etiska grunder?
 - **A) Debatt och diskussion**
 - B) Enskilt beslut av domare
 - C) Allmän röstning
 - D) Lagar antas automatiskt
- 8. Hur kan etik och lag förenas?
 - A) Genom att ignorera moraliska värden
 - **B) Genom att säkerställa rättvisa och skydd för individer**
 - C) Genom att lagar alltid följer tradition
 - D) Genom att definiera straff för handlingar
- 9. Vad är dygdetikens fokus?
 - A) Kunskap och information
 - **B) Individen och dennes karaktär**
 - C) Lagar och regler
 - D) Samhällsförändringar
- 10. Vilken av följande lagar kan ifrågasättas utifrån etiska grunder?
 - **A) Lagar om dödsstraff**
 - B) Lagar om skatter

- C) Lagar om ultraljud vid graviditeter
 - D) Lagar om fastighetsregistrering
11. Vad definierar moral?
- A) Offentliga lagar
 - **B) Individuella och kollektiva värderingar**
 - C) Enbart religiösa principer
 - D) Enbart känslor
12. Vad innebär "moraliskt ansvar"?
- A) Inget ansvar
 - **B) Ansvar för sina handlingar**
 - C) Ansvar för andras handlingar
 - D) Befriat ansvar
13. Hur kan dödsstraff förstås genom etiska teorier?
- A) Det stöds av alla etiska teorier
 - **B) Olika teorier kan ge olika synpunkter**
 - C) Ingen teori vill diskutera dödsstraff
 - D) Det är enbart en juridisk fråga
14. Vilket av följande är en viktig fråga inom etik och lag?
- A) Hur påverkar mode vårt liv?
 - **B) Hur säkerställs individers rättigheter?**
 - C) Vad är skillnaden mellan språk?
 - D) Hur många lagar finns det?
15. Vad innebär "etik i praktiken"?
- A) Teoretisk diskussion
 - **B) Tillämpning av etiska principer i verkliga situationer**
 - C) Att studera lagar
 - D) Att diskutera litteratur

Resonerande frågor

1. Diskutera hur utilitarism kan tillämpas på ett aktuellt etiskt dilemma, och ge exempel.

Syftet är att eleverna ska visa förmåga att koppla teori till praktik och tänka kritiskt.

2. Hur kan pliktetik och dygdetik ge olika perspektiv på samma lag?

Frågan syftar till att eleverna ska analysera och resonera kring olika etiska teorier.

3. Ge exempel på hur samhällsvärderingar har förändrats och hur det har påverkat lagstiftning.

Eleverna får möjlighet att reflektera över historiska förändringar och deras effekter.

4. Hur skulle du personligen hantera ett svårt etiskt dilemma, och vilken teori skulle du tillämpa?

Syftet är att uppmuntra personlig reflektion och tillämpning av teorier i realiteten.

5. Vad kan göras för att förbättra kommunikationen om etik i samhället?

Eleverna ska kunna föreslå lösningar och vägar för att öka medvetenheten om etik.

6. Diskutera vikten av etisk utbildning i skolan.

Frågan handlar om att reflektera över utbildningens roll och betydelse i samhället.

7. Hur kan internationell rätt påverkas av etiska dilemman?

Eleverna förväntas diskutera globala perspektiv och korsningar mellan etik och rätt.

8. Beskriv hur digital övervakning kan utvärderas ur ett etiskt perspektiv och vilka dilemman det kan skapa.

Denna fråga ger eleverna möjlighet att ur ett aktuellt perspektiv resonera kring etik.

Bedömning

Provet kan bedömas med följande poängsättning:

- Faktafrågor: 1 poäng för varje korrekt svar (max 15 poäng).
- Resonerande frågor: 3 poäng för varje välformulerad och insiktsfullt resonemang (max 24 poäng).

Krav för betyg:

- E: Minst 8 poäng totalt
- C: Minst 12 poäng (inklusive minst 3 poäng från resonerande frågor)
- A: Minst 18 poäng (inklusive minst 5 poäng från resonerande frågor)